

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectæ

Sandini, Antonio

Bambergæ, 1753

CLV. Nicolaus II. Anno Christi 1058. Henrici IV. Regis 4. Const. Ducæ 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65464](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65464)

quòd Leo, qui cum postea secutus est, Leonem se IX. non VIII. nominaverit,

CLV.

NICOLAUS II.

ANNO CHRISTI 1058.

HENRICI IV. REGIS 4. CONST.

DUCÆ I.

NICOLAUS II. cui *Gerardo* antea nomen Burgundus, Episcopus Florentinus, Romanorum consensu universæ Ecclesiæ administranda an. 1058. §. 15. Pag. §. 7. ab Hildebrando, qui in Italiam rediens, audito, comitia contra Stephani IX decretum habita fuisse, Florentie substiterat. (1) Eodem mense Januario anni insequentis Romam deductum Clerus populúsque Romanus in Petri sede collocârunt. Tum Benedictus X. in Concilio Sutрино jam gradu dejectus, veniam petiturus accessit. Nicolaus submittentem se ad pedes, atque errati pœnitentem ad laicam communionem admisit. (2) Nihil exinde egit intentiore curâ, quàm ut *Simoniacos*, qui interdicta sacrorum commercia, & *Nicolaitas*, qui prohibita Clericorum connubia defen-

Bar. an.

1058. §. 15.

Pag. §. 7.

Bar. an.

1059 §. 1.

2. 1. 23

33. 43. 68

Pag. §. 1.

2. 4. 11.

defendebant, reduceret ad officium, errorémque eriperet Berengario, qui mutaverat propositum, & juxta Sanctam Scripturam *canis reversus ad vomitum suum*, Eucharistiæ Sacramentum rursus oppugnabat. Itaque habito Romæ conventu Episcoporum, multa constituit *Simoniacis & Nicolaitis* exterminandis, (3) tenuitque, ut Berengarius *libros propriæ hæreseos in conspectu totius Synodi manu propria concremaret: & errore abnegato, Catholicam professionem, quam in Turonensi Concilio fecerat, sub jurejurando iterum renovaret.*

(4) In eodem Romano conventu Cardinalibus Episcopis in primis permisit Pontificis electionem, (5) & in ea jus idem Henrico IV. affirmavit quod concessum fuerat Patri ejus. (6) Conventu dimisso, proficiscens in Apuliam Normannos absolvit anathemate, & *Richardo Principatum Capuanum, & Rothberto Ducatum Apuliæ, & Calabriæ, atque Sicilia confirmavit*, adactis sacramento, fideles se, ac vectigales fore. (7) Postea Romam rediit, atque inde Florentiam, ubi anno 1061. XI. Kal. Augusti finem vivendi fecit, cum per *biennium, semestre, &*

2. Petri
II. 22.

Bar. an.
1061. §. 1.

P p 3

dies

dies quinque supra viginti Pontificem egisset. (8)

ANNOTATIONES.

(1) S. Petrus Damiani lib. 3. Epist. 4. ad Archiepiscopum Ravennatem de Nicolao. De electo hoc mihi videtur, quia bene literatus est & vivacis ingenii, sine suspitione castus, in erogandis eleemosynis pius. Et Opusculo IX. quod est de eleemosyna, cap. 7. Nicolaus Papa, qui ante triennium ex hac in Domino luce migravit, nunquam in toto anno prætermittebat diem, quin pedes duodecim pauperibus semper ablueret. Quod si facere per totum non occurreret diem, lucidum pietatis operis explebat in nocte.

Ughellus De Archiepiscopis Florentinis tom. 3. Italix Sacræ pag. 72. edit. Venet. Gerardus tametsi ad summum Pontificatum ascendisset, dum tamen vixit, Ecclesiam Florentinam gubernare perrexit.

(2) Communio laica est illa, quæ Presbyteris aut Clericis ex delicto aliquo imponeretur per pœnitentiam, vel in pœnitentiâ, ut videlicet non ut Presbyteri & Clerici, sed inter laicos communicarent, hoc est in laicorum ordine deinceps censerentur, ita ut neque Missam facere, neque cum Clericis in Choro communicare possent. Ducangius in Glossario tom. 2. pag. 872. (3)

(3) Hæc in primis, ut quicumque Sacerdos, Diaconus, Subdiaconus, post constitutionem Leonis IX. *de castitate Clericorum*, concubinam palam duceret, vel ductam non relinqueret, ei à sacris faciendis, & Officio Ecclesiastico interdictum esset. Ne quis à laico Ecclesiam aut pretio, aut gratis acciperet, neque per Simoniacam hæresim promoveretur ad quodlibet Ecclesiasticum Officium; Qui à Simoniacis gratuito consecrati essent, in adeptæ dignitatis honore permanerent, nondum verò promoti ab eis in posterum ne promoverentur. Ita fere apud Labbeum tom. 9. Conc. pag. 1099.

(4) Anonymus Chiffletianus apud Lab. tom. 9. Conc. pag. 1050. qui è vestigio affert verba ipsa jurisjurandi, relata etiam à Gratiano dist. 2. *De consecrat. cap. Ego Berengarius* 42. ac postea subjicit, *juramentoriam professionem Berengarii Nicolai statim per diversa transmisisse regna.*

(5) *In primis Cardinales Episcopi diligentissimè simul de electione tractantes, mox ipsi Clericos Cardinales adhibeant, sicque reliquus Clerus & populus ad consensum novæ electionis accedat, nimirum præcaventes, ne venalitatis morbus aliqua occasione subrepat.* In Decreto de electione Romani Pontificis apud Baronium ad. an. 1059. §. 25. & apud Lab. tom. 9. Conc. pag. 1013. & apud Gratianum dist. 23. cap. *In nomine Domini* 1.

S. Petrus Damiani, Alexandro II. Pontifice, lib. 1. epist. 20. *Cum electio illa per Episcoporum Cardinalium fieri debeat principale iudicium, secundo loco jura præbeat Clerus assensum, tertio popularis favor attollat applausum: sicque suspendenda est causa, usquedum Regiæ Celsitudinis consulatur auctoritas, nisi, sicut nuper contigit, periculum fortassis imminuat, quod rem quantocius accelerare compellat.* Franciscus Pagius in præf. tom. 1. §. 14. conjicit, Ecclesiæ Romanæ administrationem translata[m] fuisse ad sacrum Cardinalium Collegium non quidem anno 1244. ut ad annum eundem §. 21. insinuat Spondanus, sed anno 1059. quo Nicolaus II. tribuit jus eligendi Romani Pontificis solis Cardinalibus. *Certè sæculo duodecimo non multum proveccto, jus illud competiisse Cardinalibus, habemus ex Arnulpho Sagien[si] Archidiacono, postea Lexoviensi Episcopo, qui in Tractatu De Schismate orto post Honorii Papæ decessum, quem edidit Dacherius tom. 2. Spicilegii cap. 4. verba faciens de Innocentio II. qui Pontificatum recusabat, Cardinales sic ei loquentes inducit: Si acquiescis, exhibemus obsequium; si recusas, exigimus de inobedientia pœnam. Eadem enim, quæ Papæ superstitis est, ipso decedente, penes nos præcipiendi & ulciscendi consistit auctoritas, donec alius inducatur.* His dictis, subdit Arnulphus, parabant

excommunicationis proferre sententiam. Ab eodem anno 1059. absente Pontifice regimen fuisse penes aliquot Cardinales à Pontifice designatos, multum verisimile videtur: nam anno 1118. cum Gelafius II. in Galliam secedere decrevisset, Petrum Portuensem Episcopum pro se Vicarium constituit, & Cardinales aliquot ei in auxilium sociavit, ut testatur Pandulphus in ejus Vita. Vide annot. 1. ad Benedictum II.

(6) Baronius ad an. 1059. §. 24. Ut ipsius privilegii concessionem factam in hoc Concilio à Nicolao summo Pontifice Henrico Regi exactissimè disquiramus, hæc accipe: Non ita quidem apparet concessisse illi Pontificem, atque Concilium jus eligendi Romanum Pontificem, ut eo privari voluerit Romanum Clerum: imò ad S. R. E. Cardinales Episcopos voluit id potissimum pertinere, inde ad cæteros, quos sive jura, sive consuetudo hæcenus admisissent, ne cuiquam præjudicium inferretur. Nec quidem quis dixerit, plura modo esse Henrico Regi concessa, quàm ejus Patri Henrico Imperatori data fuerant à Prædecessoribus Romanis Pontificibus, nimirum quod hæcenus factum vidimus, ut illum eligeret Imperator, in quem, si per pacem licuisset, suffragia Romanorum concurrerent: sicque primum Clerus eligeret,

Et Cleri electioni Imperator ipse faveret. *suu minus id Clero facere licuisset, ipsemet Clerus refunderet tunc liberam in Imperatorem electionem, ut quem vellet, eligeret, nomine tamen Romani Cleri. In hoc autem Concilio de Romanorum Pontificum electione constitutio edita est pernecessario temporibus istis, quibus vis tyrannica vigeret.*

S Anselmus Lucensis lib. 2. contra Guibertum Antipapam tom. 18. Bibl. Patr. pag. 607. ostendit, *præfatum decretum nullius momenti esse, nec unquam aliquid iurum habuisse. Homo quippe fuit Nicolaus, eique, ut contra fas ageret, surripi potuit. Et S Petrus Damiani in Disceptatione Synodali inter Regis Advocatum & Romanæ Ecclesiæ defensorem, apud Baronium ad an. 1062 §. 31. & 50. probat, Regem ipsum de Optimates concessum sibi privilegium irritum fecisse.*

(7) Leo Ostiensis lib. 3. Chron. Casin. c. 16.

(8) Panvinius in Epitome Pontificum Romanorum lib. 2. pag. 66. scribit, *mortuum Romæ in Patriarchio Lateranensi, & in Basilica Principis Apostolorum sepultum.*

